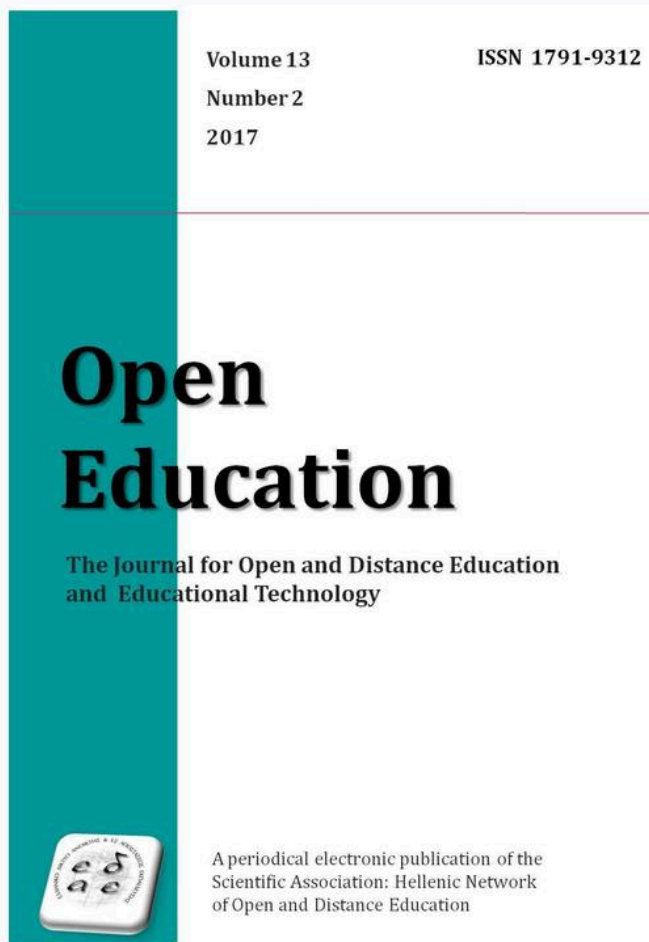

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Vol 13, No 2 (2017)

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης και μάθησης: Διερεύνηση των απόψεων και στάσεων εκπαιδευομένων που συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως/μικτής εκπαίδευσης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ

Χριστίνα Βασιλείου Οικονόμου

doi: [10.12681/jode.11504](https://doi.org/10.12681/jode.11504)

To cite this article:

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης και μάθησης: Διερεύνηση των απόψεων και στάσεων εκπαιδευομένων που συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ¹

Distance learning in the context of non-formal education and learning: Investigation of learners' views and attitudes who participated in training blended learning programs of the Labour Institute of GSEE

Χριστίνα Οικονόμου

Επιστημονική Συνεργάτιδα ΙΝΕ ΓΣΕΕ
Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων,
ΜΔΕ στις «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης»
του τμήματος ΤΕΠΑΕΣ, του Πανεπιστημίου Αιγαίου
chris.oikonomou@yahoo.gr

Abstract

The main object of the research was to investigate learners' views and attitudes who participated in training blended learning of the Labour Institute of GSEE and were implemented by the regional branch of the INE GSEE South Aegean-Cyclades. The participants in research were asked to evaluate their experience in previous training programs and to express their preference for traditional training programs or blended training programs. Were also evaluated the quality of the educational material which be used, the trainer's role and the Learning Management System (LMS), the electronic platform, throughout the learning process in blended learning training programs.

Keywords

Open distance learning, e-learning, blended learning, lifelong education and learning, non-formal education and learning, adults learning

Περίληψη

Κύριο αντικείμενο της έρευνας αποτέλεσε η διερεύνηση των απόψεων και των στάσεων των εκπαιδευομένων που συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ και υλοποιήθηκαν από το περιφερειακό παράρτημα του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων. Οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα κλήθηκαν να αξιολογήσουν την εμπειρία τους σε προηγούμενα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης και να εκφράσουν την προτίμησή τους για προγράμματα παραδοσιακής/διά ζώσης ή μικτής εκπαίδευσης. Αξιολογήθηκαν επίσης η ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε, ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας και το Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ), της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά

Ανοικτή εξ αποστάσεως μάθηση, ηλεκτρονική μάθηση, μικτή μάθηση, διά βίου εκπαίδευση και μάθηση, μη τυπική εκπαίδευση και μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων

Εισαγωγή

Ο εκσυγχρονισμός των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών δημιουργεί νέες δυνατότητες και λειτουργεί καθοριστικά στην πορεία και στην εξέλιξη της διά βίου εκπαίδευσης και μάθησης. Η αξιοποίηση και ένταξη των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τύπους εκπαίδευσης και μάθησης και στην εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί μια υφιστάμενη κατάσταση, καθώς οι ραγδαίες και συνεχείς κοινωνικοοικονομικές αλλαγές, οι ανάγκες της σύγχρονης πραγματικότητας για την απόκτηση περισσότερων, νέων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων οδηγούν τόσο τους εκπαιδευτικούς φορείς, όσο και τους ανθρώπινους πόρους στην εναλλακτική επιλογή νέων μορφών εκπαίδευσης και μάθησης.

Η Ανοικτή και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση (ΑεξΑΕ) ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) και η μικτή μάθηση (blended learning) αποτελούν σύγχρονες μορφές εκπαίδευσης και μάθησης, παρέχοντας στους/στις εκπαιδευόμενους/ες ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση. Οι εκπαιδευόμενοι/ες έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής του τόπου και χρόνου, εφόσον δεν απαιτείται η φυσική παρουσία για την παρακολούθηση των μαθημάτων, ενισχύεται ο μαθητοκεντρικός χαρακτήρας στην εκπαιδευτική διαδικασία και συνεπάγεται, υπό προϋποθέσεις, η ανάπτυξη της αυτομάθησης εκ μέρους των εκπαιδευομένων, εφόσον ο ρόλος των εκπαιδευτών/τριών είναι περισσότερο υποστηρικτικός, καθοδηγητικός και συμβουλευτικός προς τον/την εκπαιδευόμενο/η. Τέλος στην ΑεξΑΕ αποστάσεως ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) και στη μικτή μάθηση (blended learning) ενισχύεται η επικοινωνία του/της εκπαιδευομένου/ης με τους/τις εκπαιδευτές/τριες και με τους άλλους/ες εκπαιδευόμενους/ες, καθώς και η αλληλεπίδραση με το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο αποτελεί βασικό στοιχείο στην εφαρμογή της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Τα οφέλη της ΑεξΑΕ αποστάσεως ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) και της μικτής μάθησης (blended learning) ωθούν ολοένα και περισσότερους εκπαιδευτικούς φορείς στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης, ακολουθώντας τη συγκεκριμένη μεθοδολογία εκπαίδευσης. Η διδασκαλία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτών/τριών πραγματοποιείται μέσω της σύγχρονης μορφής (synchronous - learning) και ασύγχρονης μορφής (asynchronous - learning) τηλεεκπαίδευσης.

Το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, προσαρμοσμένο στις σύγχρονες επιμορφωτικές απαιτήσεις και ανάγκες των ομάδων - στόχου, σχεδίασε και υλοποίησε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης κατά τη χρονική περίοδο 2014 - 2015. Η μέθοδος της μικτής μάθησης (blended learning) συνδυάζει την παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση με τις μεθόδους της ηλεκτρονικής μάθησης (e - learning) και απευθύνεται κυρίως σε ομάδες - στόχου εκπαιδευομένων που εργάζονται και είναι αναγκαίο να εξοικονομήσουν χρόνο στις μετακινήσεις, οι οποίοι/ες μετακινούνται καθημερινά από το χώρο εργασίας και διαμονής τους στην τάξη και οι οποίοι/ες είναι σε θέση να αντικαταστήσουν μερικό από το χρόνο που αφιερώνουν στην τάξη με την online μελέτη. Επίσης απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους/ες που επιθυμούν να διατηρήσουν την αξία της προσωπικής επαφής με τον/την εκπαιδευτή/τρια και με τους/τις άλλους/ες εκπαιδευόμενους/ες αντί μιας απλής εμπειρίας με εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τέλος απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους/ες οι οποίοι/ες ενδιαφέρονται

για την ενεργό και συμμετοχική μάθηση τόσο στην τάξη όσο και στην online διαδικασία (Τσιάτσος, 2015, σ. 24).

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Το ερευνητικό ενδιαφέρον για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την ηλεκτρονική και τη μικτή μάθηση εμφανίζεται στους επιστημονικούς κύκλους να είναι έντονο και διαρκές, τόσο στην ελληνική όσο και στην ξένη βιβλιογραφία. Αυτό κυρίως οφείλεται στις ραγδαίες εξελίξεις της τεχνολογίας και στις νέες προκλήσεις, αλλά και στη συνεχή διερεύνηση, αξιολόγηση και σύγκριση της εξ αποστάσεως και παραδοσιακής εκπαίδευσης, με στόχο να αποδειχθεί η ισοτιμία των δύο συστημάτων εκπαίδευσης. Γι' αυτόν τον λόγο οι έρευνες και μελέτες που έχουν εκπονηθεί αφορούν εκπαιδευτικά προγράμματα όλων των τύπων εκπαίδευσης, δηλαδή της τυπικής και μη τυπικής, καθώς και της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Κύριο αντικείμενο του μεγαλύτερου ποσοστού των ερευνών είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων και των στάσεων των συμμετεχόντων/ουσών σε προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ηλεκτρονικής και μικτής μάθησης, καθώς επίσης και η καταγραφή των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων αυτού του είδους προγραμμάτων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται ελληνικές και ξένες έρευνες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την ηλεκτρονική και τη μικτή μάθηση, οι οποίες επιλέχθηκαν βάσει των ερευνητικών αξόνων της παρούσας εργασίας και αναφέρονται: 1) στην εμπειρία των εκπαιδευομένων από προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που αποσκοπεί σε μία γενική αποτίμηση των συγκεκριμένων προγραμμάτων ως προς τη συμμετοχή και την προτίμηση των εκπαιδευομένων σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης ή μικτής εκπαίδευσης, 2) στην αξιολόγηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης, 3) στην αξιολόγηση του ρόλου που διαδραμάτισε ο/η εκπαιδευτής/τρια στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης, και 4) στην αξιολόγηση του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ), της ηλεκτρονικής πλατφόρμας καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με έρευνα των Akkoyunlu και Soyulu (2008), η οποία είχε ως σκοπό να μελετηθούν τα μαθησιακά στυλ των φοιτητών/τριών και οι απόψεις τους σχετικά με τη μικτή μάθηση (blended learning), διαπιστώθηκε ότι οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Hacettepe στην Άγκυρα της Τουρκίας προτιμούν την παραδοσιακή εκπαιδευτική διαδικασία. Αντίστοιχα σε έρευνα των Τόκη, Σύψα, Α. Παγγέ και Τ. Παγγέ (2013), όπου μελετήθηκαν οι απόψεις εν ενεργεία νηπιαγωγών και φοιτητών/τριών ανώτατης εκπαίδευσης σε κλινικά επαγγέλματα σχετικά με την ηλεκτρονική μάθηση και την παρακολούθηση συνεδρίων/σεμιναρίων μέσω του διαδικτύου, τα δύο τρίτα του δείγματος, δηλώνει ότι προτιμά την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία και την παρακολούθηση συνεδρίων/σεμιναρίων με φυσική παρουσία. Τέλος, σύμφωνα με έρευνα των Σύψα, Λέκκα και Παγγέ (2013), για την εξ αποστάσεως μάθηση με χρήση νέων τεχνολογιών ως τμήμα της διά βίου μάθησης, καταγράφονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης του Νομού Ιωαννίνων, οι οποίοι/ες δηλώνουν ότι, παρά την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ, προτιμούν περισσότερο την πρόσωπο με πρόσωπο διά βίου μάθηση και είναι επιφυλακτικοί/ες ως προς την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών, οι συμμετέχοντες/ουσες βάσει της μαθησιακής τους εμπειρίας εμφανίζονται να προτιμούν περισσότερο την παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαιδευτική διαδικασία.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της ποιότητας του εκπαιδευτικού υλικού και πιο συγκεκριμένα της δυνατότητας που δίνεται μέσω των προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ηλεκτρονικής και μικτής μάθησης για ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού, για ανάπτυξη κριτικής σκέψης μέσω των ασκήσεων αξιολόγησης και κατανόησης του εκπαιδευτικού υλικού αναφέρονται οι παρακάτω έρευνες. Ο Τσιπιανίτης (2008) ερευνώντας τις απόψεις ενηλίκων εκπαιδευομένων που συμμετείχαν στο πλαίσιο ενός προγράμματος συνεργασίας Ελλάδας – Ιταλίας «Innova Net» για την ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση, διαπίστωσε ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν θετική στάση απέναντι στη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής του τόπου, του χρόνου και του ρυθμού μελέτης του μαθησιακού περιεχομένου. Σε έρευνα του Δαούση (2012) φοιτητές/τριες δηλώνουν ότι η ηλεκτρονική πλατφόρμα Moodle είναι αρκετά χρήσιμη ως υποστηρικτικό εργαλείο της ΘΕ ΠΛΗ37, εφόσον δίνεται η δυνατότητα μελέτης του υλικού σε χρόνο και τόπο που επιλέγει ο/η φοιτητής/τρια. Σύμφωνα με έρευνα των Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013) διαπιστώνεται επίσης ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν ιδιαίτερα ευχαριστημένοι/ες από την εμπειρία τους με την ηλεκτρονική εξ αποστάσεως επιμόρφωση, καθώς θεωρούν ότι εξοικονόμησαν χρόνο και ευελιξία, ενώ παράλληλα είχαν τη δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στο εκπαιδευτικό υλικό καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Αντίστοιχα ευρήματα προκύπτουν από τις έρευνες των Βουζαζάκη και Γεωργιάδη (2013), όπου η χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας δίνει την ευκαιρία στους/στις εκπαιδευόμενους/ες για μελέτη σε δικό τους ρυθμό και χρόνο, εξυπηρετώντας την εκπαίδευση από απόσταση, αλλά και την εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και των Λιναρδάτου και Παπαδάκη (2013), όπου οι εκπαιδευόμενοι/ες έχουν τη δυνατότητα να σκέφτονται αξιοποιώντας το δικό τους χώρο και χρόνο. Σύμφωνα με έρευνα του Σωτηριάδη (2011) οι εκπαιδευόμενοι/ες του ΣΔΕ Σερρών εμφανίζονται ικανοποιημένοι/ες από την ανάπτυξη στοχαστικής σκέψης μέσω των ασκήσεων αξιολόγησης, ενώ αντίθετα στη μελέτη περίπτωσης για τα ΚΕΚ ΕΛΤΑ, των Ζήκου και Σπανακά (2013), οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν αρνητική στάση ως προς την αξιολόγηση, θεωρώντας ότι δεν ήταν κατάλληλος ο σχεδιασμός και η λειτουργία των γραπτών εργασιών. Στην έρευνα του Τσιπιανίτη (2008) ως προς την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού διαπιστώνεται η θετική στάση των εκπαιδευομένων για την ευκολία κατανόησης του εκπαιδευτικού υλικού και στην έρευνα των Ζήκου και Σπανακά (2013) το εκπαιδευτικό υλικό θεωρείται επαρκές, από την άλλη όμως, στην ίδια έρευνα, οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν ότι δεν υπήρξε η αναμενόμενη αλληλεπίδραση του εκπαιδευτικού υλικού μ' εκείνους/ες.

Οι παρακάτω έρευνες αναφέρονται στη διερεύνηση και στην αξιολόγηση του ρόλου του/της εκπαιδευτή/τριας και πιο συγκεκριμένα στην ανάπτυξη δημόσιου διαλόγου, προώθηση συνεργατικής μάθησης, ανατροφοδότηση κ.λπ., πτυχές που τις συνδέουν με το ερευνητικό ενδιαφέρον της παρούσας εργασίας. Σύμφωνα με την έρευνα των Λιοναράκη και Παπαδημητρίου (2002) ως προς την αξιολόγηση της ποιότητας του ρόλου του/της εκπαιδευτή/τριας, οι συμμετέχοντες/ουσες δηλώνουν θετική στάση για την ποιότητα του/της διδάσκοντα/ουσας. Αντίστοιχα, στην έρευνα των Βλάχου και Μπιγιάκη (2013) διαφάνηκε ότι οι εκπαιδευτές/τριες θέτουν ως στόχο την ενεργό συμμετοχή όλων των εκπαιδευομένων, ώστε να ισχυροποιηθεί η μαθησιακή οντότητα και ταυτόχρονα η εκπαιδευτική ομάδα. Θετικά κρίνεται η ανταλλαγή απόψεων με τον/την εκπαιδευτή/τρια στην έρευνα των Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013), αλλά και στην έρευνα του Σωτηριάδη (2011), οι εκπαιδευόμενοι/ες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι επιτεύχθηκε αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευομένων και του/της εκπαιδευτή/τριας. Επίσης στην έρευνα των Ζήκου και Σπανακά (2013), οι

συμμετέχοντες/ουσες δηλώνουν ικανοποιημένοι/ες από την επικοινωνία τους με τον/την εκπαιδευτή/τρια, ωστόσο εκφράζουν την επιθυμία για περισσότερη επαφή, έστω και με φυσική παρουσία. Από την άλλη πλευρά, εκφράζουν τη δυσαρέσκεια τους ως προς τη μερική έλλειψη ανατροφοδότησης στις ασκήσεις αξιολόγησης. Τέλος στην έρευνα του Τσιπιανίτη (2008) προέκυψε ότι υποβαθμίζεται ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας από τους/τις εκπαιδευομένους/ες, ενώ στην ανεπάρκεια της παρουσίας των εκπαιδευτών/τριών καταλήγουν και τα ευρήματα της έρευνας των Φράγκου, Δαούση και Λαζαρόπουλου (2013).

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση ως προς την αξιολόγηση του συστήματος διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ) προκύπτει ότι στην έρευνα των Neto και Amaral (2007), η χρήση της τεχνολογίας θεωρείται ως πραγματικός καταλύτης για μια νέα διαλογική επικοινωνία μεταξύ καθηγητών/τριών και φοιτητών/τριών, κάνοντας την επικοινωνία πολύ πιο εύκολη και δίνοντας στους/στις φοιτητές/τριες περισσότερο ενεργό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία. Από τα ευρήματα της έρευνας του Τσιπιανίτη (2008) διαφαίνεται ότι η χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας καθοδηγεί τη μελέτη και προάγει την αλληλεπίδραση. Στην έρευνα του Δαούση (2012) προκύπτει ότι η ηλεκτρονική πλατφόρμα αναπτύσσει συνεργασία τόσο μεταξύ των φοιτητών/τριών όσο και μεταξύ φοιτητών/τριών και εκπαιδευτή/τριας. Στην έρευνα των Ζήκου και Σπανακά(2013) φαίνεται ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες εξοικειώθηκαν γρήγορα και πλοηγήθηκαν εύκολα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, με αποτέλεσμα τη θεμελίωση της ενεργούς συμμετοχής των εκπαιδευομένων σε συνδυασμό με τον αλληλεπιδραστικό ρόλο της ηλεκτρονικής πλατφόρμας και την ανάδειξη του μαθητοκεντρικού χαρακτήρα. Στην έρευνα των Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013) οι συμμετέχοντες στην έρευνα δηλώνουν ότι η ηλεκτρονική πλατφόρμα είναι χρήσιμη και λειτουργική και, τέλος, στην έρευνα των Βουζαζάκη και Γεωργιάδη (2013) προκύπτει ότι η ηλεκτρονική πλατφόρμα δίνει την ευκαιρία στους/στις εκπαιδευόμενους/ες για εξατομικευμένη μάθηση, καθώς επίσης επιβεβαιώνεται η αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων/ουσών μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Συμπερασματικά, οι αναφορές στις παραπάνω έρευνες και μελέτες δείχνουν ότι, παρά τις όποιες διαφορές παρατηρούνται στο περιεχόμενο των ευρημάτων και των αποτελεσμάτων τους, οι συμμετέχοντες/ουσες των ερευνών τελικά συγκλίνουν στην αποδοχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και διατηρούν θετική στάση ως προς τη συμμετοχή τους σε προγράμματα ηλεκτρονικής και μικτής μάθησης, ενώ ευελπιστούν στην περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξη προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ηλεκτρονικής και μικτής μάθησης.

Βασικός σκοπός και επιμέρους στόχοι της έρευνας

Ο βασικός σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων και των στάσεων των εκπαιδευομένων για τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ που υλοποιήθηκαν από το περιφερειακό παράρτημα του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων, κατά τη χρονική περίοδο από το Νοέμβριο του 2014 έως τον Οκτώβριο του 2015. Οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα κλήθηκαν να αξιολογήσουν την εμπειρία τους από προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης και να εκφράσουν την προτίμησή τους για προγράμματα παραδοσιακής/διά ζώσης ή μικτής εκπαίδευσης, το σύνολο της μαθησιακής εμπειρίας τους στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης που παρακολούθησαν από το ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων, την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε, τον ρόλο του/της εκπαιδευτή/τριας και το Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ), της ηλεκτρονικής

πλατφόρμας καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης.

Μεθοδολογία της έρευνας

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εμπειρική διερεύνηση των απόψεων και των στάσεων των εκπαιδευομένων που συμμετείχαν στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων είναι η ποσοτική προσέγγιση (Χατζηδήμου & Σταμοβλάσης, 2014, σσ. 47-65), χρησιμοποιώντας για την ερευνητική διαδικασία τη μέθοδο της επισκόπησης.

Η μέθοδος δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα έρευνα βασίστηκε στη θεωρία των μη πιθανοτήτων (non - probability) και ο τύπος δείγματος μη πιθανοτήτων που επιλέχθηκε ήταν η «βλοκή» δειγματοληψία, η οποία περιλαμβάνει την επιλογή των ατόμων που βρίσκονται πιο κοντά στον/στην ερευνητή/τρια και τη μετέπειτα λειτουργία τους ως υποκείμενων που συμμετέχουν και βοηθούν στη συνέχεια της ερευνητικής διαδικασίας μέχρι να καταστεί δυνατό να αντληθεί το απαραίτητο μέγεθος δείγματος. Ο/Η ερευνητής/τρια απλώς επιλέγει το δείγμα από τα άτομα στα οποία έχει εύκολη πρόσβαση. Καθώς το παραπάνω δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό καμίας άλλης ομάδας εκτός του εαυτού του, ο/η ερευνητής/τρια δεν αναζητά να γενικεύσει τα αποτελέσματα στον ευρύτερο πληθυσμό (Cohen, Manion, Morrison, 2008, σσ. 169-170).

Δείγμα της έρευνας & ερευνητικό εργαλείο

Τον πληθυσμό της παρούσας έρευνας αποτέλεσε το σύνολο των εκπαιδευομένων, εκατόν δεκαέξι (116) άτομα, οι οποίοι/ες παρακολούθησαν από ένα (1) έως και πέντε (5) θεματικά αντικείμενα των προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων. Τα προγράμματα αυτά είχαν υλοποιηθεί στα νησιά της Σύρου και της Πάρου, κατά τη χρονική περίοδο από το Νοέμβριο του 2014 έως τον Οκτώβριο του 2015. Ο τελικός αριθμός των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα διαμορφώθηκε στα εκατόν δεκατρία (113) άτομα. Την ομάδα – στόχο των προγραμμάτων είχαν αποτελέσει άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι/ες στον ιδιωτικό τομέα, οι οποίοι/ες ήταν ενεργά, εγγεγραμμένα μέλη και στελέχη πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων που υπάρχουν στη ΓΣΕΕ.

Ως μεθοδολογικό εργαλείο για τη συλλογή των δεδομένων της έρευνας επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο, το οποίο βασίστηκε σε πέντε (5) ερευνητικούς άξονες και περιελάμβανε συνολικά είκοσι τρεις (23) ερωτήσεις, οι οποίες προσδιόριζαν σαράντα (40) μεταβλητές. Οι είκοσι μία (21) ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου και οι δύο (2) ανοικτού τύπου. Οι δεκατέσσερις (14) ερωτήσεις κλειστού τύπου δομήθηκαν σε 5βαθμη κλίμακα Likert. Οι ερευνητικοί άξονες αναφέρονταν: 1) *δημογραφικά στοιχεία*, 2) *εμπειρία από προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης – γενική αποτίμηση*, 3) *αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού*, 4) *ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας* και 5) *σύστημα διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ)*.

Για τη μέτρηση της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου εφαρμόστηκε ο συντελεστής Cronbach's alpha. Η αξιοπιστία alpha των (14) ερωτήσεων κλειστού τύπου 5βαθμης κλίμακας Likert, οι οποίες προσδιόριζαν (24) μεταβλητές κλίμακας ήταν 0,918, στοιχείο που δείχνει πως το ερωτηματολόγιο διέθετε υψηλή αξιοπιστία.

Ο τρόπος με τον οποίο διεξήχθη η συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και η συλλογή των δεδομένων της έρευνας ήταν η τηλεφωνική επικοινωνία με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Σε περιπτώσεις που οι ίδιοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες επιθυμούσαν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο ηλεκτρονικά, εστάλη σε

εκείνους/ες με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Η ανταπόκριση ήταν μεγάλη και, όπως σημειώθηκε, από τον πληθυσμό των εκατόν δεκαέξι (116) ατόμων απάντησαν εκατόν δεκατρείς (113) συμμετέχοντες/ουσες (97,4% του πληθυσμού). Η συγκέντρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2016.

Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας, όπως προέκυψαν έπειτα από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους/τις εκπαιδευομένους/ες των προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης μκτής εκπαίδευσης του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων.

Ανάλυση συχνοτήτων

Δημογραφικά στοιχεία:

- Η πλειονότητα των υποκειμένων της έρευνας ήταν άνδρες (51,3%). Ωστόσο, το ποσοστό των γυναικών (48,7%) είναι εξίσου υψηλό, με μικρή διαφορά από εκείνο των ανδρών. Τα ποσοστά του φύλου που καταγράφονται στην έρευνα καταδεικνύουν μια σημαντική τάση ισόρροπης συμμετοχής ανδρών και γυναικών στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μκτής εκπαίδευσης.
- Οι ηλικιακές ομάδες 35-39 και 45-49 έχουν ίδιο ποσοστό (17,7%), ενώ σχεδόν ίδιο είναι το ποσοστό (16,8%) της ηλικιακής κατηγορίας των 30-34. Οι τρεις παραπάνω ηλικιακές ομάδες καλύπτουν την πλειονότητα των ερωτώμενων της έρευνας με συνολικό ποσοστό 52,2%. Ωστόσο, και οι υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες, 25-29, 40-44, 50-54 και 55 & άνω, διατηρούν σχετικά υψηλά ποσοστά συμμετοχής (47,9%).
- Η πλειονότητα των υποκειμένων της έρευνας είναι απόφοιτοι/ες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (50,4%), φτάνοντας μαζί με τους/τις απόφοιτους/ες της μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευσης το ποσοστό του 62,8%. Ακολουθούν οι απόφοιτοι/ες γυμνασίου (15,9%) και δημοτικού (9,7%), καλύπτοντας συνολικά το σημαντικό ποσοστό του 25,6%, ενώ οι απόφοιτοι/ες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν τη μειονότητα των υποκειμένων με ποσοστό 11,6%.
- Τέλος, η πλειονότητα των υποκειμένων της έρευνας ήταν εργαζόμενοι/ες (68,1%), ενώ η μειονότητα ήταν άνεργοι/ες (31,9%). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μκτής εκπαίδευσης απευθύνονταν σε εργαζόμενους/ες στον ιδιωτικό τομέα. Όλοι/ες οι εκπαιδευόμενοι/ες που συμμετείχαν στα σεμινάρια κατά την περίοδο υλοποίησής τους, από τον Οκτώβριο του 2014 μέχρι τον Νοέμβριο του 2015, ήταν εργαζόμενοι/ες. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της παρούσας έρευνας (Απρίλιος 2016), ζητήθηκε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να δηλώσουν την τρέχουσα επαγγελματική τους κατάσταση, γι' αυτό το λόγο το 100% των συμμετεχόντων/ουσών εργαζομένων τροποποιήθηκε σε ποσοστό εργαζομένων και ανέργων.

Εμπειρία από προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης – Γενική αποτίμηση:

- Η πλειονότητα των υποκειμένων της έρευνας έχουν παρακολουθήσει στο παρελθόν και άλλα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης σε ποσοστό 66,4%, ενώ πολύ μικρότερο είναι το ποσοστό εκείνων που δεν έχουν παρακολουθήσει ποτέ στο παρελθόν άλλα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης με ποσοστό (33,6%).
- Η πλειονότητα των εκπαιδευομένων (62,8%) είχε παρακολουθήσει προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης

εκπαίδευσης, ενώ μόλις το 6,2% είχε παρακολουθήσει προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης.

- Η συντριπτική πλειονότητα (78,8%) δηλώνει ότι προτιμά την παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης εκπαίδευσης, ενώ η πλειονότητα των ερωτώμενων (54,0%) δεν επιθυμούν την παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης.

Περισσότεροι/ες από τους/τις μισούς/ες συμμετέχοντες στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων εκφράζουν αρνητική στάση απέναντι στην παρακολούθηση μελλοντικών προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης. Η διαπίστωση αυτή μπορεί να οφείλεται στην έλλειψη προηγούμενης εμπειρίας στη συγκεκριμένη μορφή εκπαίδευσης και στην ανασφάλεια που μπορεί να δημιουργεί η έλλειψη της φυσικής παρουσίας του/της εκπαιδευτή/τριας.

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία & εμπειρία εκπαιδευομένων από προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης

Μεταβλητή	N	% των ερωτώμενων
Φύλο		
Άντρες	58	51,3
Γυναίκες	55	48,7
Σύνολο	113	100,0
Ηλικία		
25-29 ετών	16	14,2
30-34 ετών	19	16,8
35-39 ετών	20	17,7
40-44 ετών	16	14,2
45-49 ετών	20	17,7
50-54 ετών	13	11,5
Άνω των 55 ετών	9	8,0
Σύνολο	113	100,0
Ανώτερο Επίπεδο Εκπαίδευσης		
Απόφοιτος/η Δημοτικού	11	9,7
Απόφοιτος/η Γυμνασίου	18	15,9
Απόφοιτος/η Λυκείου	57	50,4
Απόφοιτος/η Μετα-δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (π.χ. ΙΕΚ)	14	12,4
Απόφοιτος/η ΤΕΙ	8	7,1
Απόφοιτος/η ΑΕΙ	3	2,7
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος	2	1,8
Σύνολο	113	100,0
Επαγγελματική Κατάσταση		
Εργαζόμενος/η	77	68,1
Άνεργος/η	36	31,9
Σύνολο	113	100,0
Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν άλλα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης;		
Ναι	75	66,4
Όχι	38	33,6
Σύνολο	113	100,0
Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που παρακολουθήσατε στο παρελθόν είχαν παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση;		
Ναι	71	62,8
Όχι	42	37,2
Σύνολο	113	100,0

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που παρακολούθησατε στο παρελθόν είχαν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση;

Ναι	7	6,2
Όχι	106	93,8
Σύνολο	113	100,0

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν παραδοσιακή/δια ζώσης εκπαίδευση;

Ναι	89	78,8
Όχι	24	21,2
Σύνολο	113	100,0

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση;

Ναι	52	46,0
Όχι	61	54,0
Σύνολο	113	100,0

Στον Πίνακα 2 καταγράφονται οι μέσοι όροι (Μ.Ο.) των ερωτήσεων κλίμακας, όπως διαμορφώθηκαν από τις απαντήσεις και τον βαθμό ικανοποίησης των εκπαιδευομένων σε σχέση με το σκοπό, τις προσωπικές προσδοκίες, το εκπαιδευτικό υλικό, το ρόλο του/της εκπαιδευτή/τριας και του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (ηλεκτρονικής πλατφόρμας).

Παρατηρείται ότι οι μέσοι όροι (Μ.Ο.) των ερωτήσεων κυμαίνονται από 4,25 έως 4,95, με καθορισμένη μεγαλύτερη τιμή κλίμακας ικανοποίησης την τιμή 5,00. Έτσι, διαφαίνεται ότι το σύνολο των εκπαιδευομένων είναι αρκετά έως πολύ ικανοποιημένο από τη μαθησιακή διαδικασία και εμπειρία από τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης.

Πίνακας 2: Ταξινόμηση των ερωτήσεων κλίμακας ανά βαθμό ικανοποίησης από το μεγαλύτερο μέσο όρο (Μ.Ο.) προς το μικρότερο μέσο όρο (Μ.Ο.)

Ερωτήσεις Κλίμακας	Μέσος Όρος Ικανοποίησης
Σας διευκόλυσε η ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού;	4,95
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια κατάφερε να αναπτύξει με τους/τις εκπαιδευομένους/ες προσωπική επικοινωνία με την ανατροφοδότηση;	4,79
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια ενθάρρυνε τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων ως προς την ανάπτυξη δημόσιου διαλόγου;	4,79
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια ενθάρρυνε τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων ως προς την πρόωθηση της συνεργατικής μάθησης;	4,79
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια κατάφερε να αναπτύξει με τους/τις εκπαιδευομένους/ες προσωπική επικοινωνία με την αξιολόγηση;	4,78
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια ήταν προς στους/στις εκπαιδευομένους/ες υποστηρικτικός/ή;	4,77
Ήταν επαρκής η τεχνική υποστήριξη για την επίλυση προβλημάτων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας;	4,75
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια ήταν προς στους/στις εκπαιδευομένους/ες ενθαρρυντικός/ή;	4,74
Ο/Η εκπαιδευτής/τρια ήταν προς στους/στις εκπαιδευομένους/ες καθοδηγητικός/ή;	4,74
Ήταν επαρκής η χρήση εκπαιδευτικών τεχνικών και δραστηριοτήτων της εκπαίδευσης ενηλίκων;	4,71
Οι ασκήσεις αξιολόγησης σας βοήθησαν στην κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού;	4,53
Το εκπαιδευτικό υλικό σας βοήθησε να αποκτήσετε και να αναπτύξετε ενεργητική μάθηση;	4,52

Το εκπαιδευτικό υλικό σάς βοήθησε να αποκτήσετε και να αναπτύξετε νέες γνώσεις;	4,52
Το ΣΔΜ (ηλεκτρονική πλατφόρμα) ήταν φιλικό στη χρήση του;	4,46
Το ΣΔΜ (ηλεκτρονική πλατφόρμα) ενθάρρυνε την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων καθ' όλη τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διαδικασίας;	4,45
Οι ασκήσεις αξιολόγησης σάς βοήθησαν στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης;	4,45
Το πρόγραμμα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως μικτής εκπαίδευσης ανταποκρίθηκε στις προσωπικές σας προσδοκίες;	4,44
Το ΣΔΜ (ηλεκτρονική πλατφόρμα) ήταν εύκολο στη χρήση του;	4,43
Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος επιμόρφωσης/κατάρτισης ήταν επαρκές;	4,37
Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος επιμόρφωσης/κατάρτισης ήταν κατανοητό;	4,35
Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος επιμόρφωσης/κατάρτισης ήταν κατάλληλο;	4,35
Το ΣΔΜ (ηλεκτρονική πλατφόρμα) συνέβαλε στην επικοινωνία με τον/την εκπαιδευτή/τρια;	4,33
Το ΣΔΜ (ηλεκτρονική πλατφόρμα) συνέβαλε στην επικοινωνία με τους/τις άλλους/ες εκπαιδευομένους/ες;	4,26
Επιτεύχθηκε ο σκοπός του προγράμματος επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης;	4,25

Συμπερασματικά, οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα αξιολογούν καλύτερα και διαμορφώνουν θετικότερη άποψη και στάση κυρίως όσον αφορά την ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας αξιολογείται πολύ θετικά, ενώ ακολουθεί η εξίσου θετική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού και του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (ηλεκτρονικής πλατφόρμας).

Ανάλυση συσχετίσεων μεταβλητών

T-τεστ ανεξάρτητων δειγμάτων

Σε συνέχεια της ανάλυσης συχνοτήτων, πραγματοποιήθηκε έλεγχος t-τεστ δύο ανεξάρτητων δειγμάτων (Two-independent-samplest-test), ώστε να διερευνηθούν οι πιθανές διαφορές στις απόψεις και στάσεις των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα. Η συσχέτιση εφαρμόστηκε σε επτά (7) ποιοτικές μεταβλητές - ερωτήσεις και στις εικοσιτέσσερις (24) μεταβλητές - ερωτήσεις κλίμακας ικανοποίησης.

Οι επτά (7) ποιοτικές μεταβλητές – ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν είναι: 1) *Φύλο*, 2) *Επαγγελματική κατάσταση*, 3) *Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν άλλα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης;* 4) *Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που παρακολουθήσατε στο παρελθόν είχαν παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση;* 5) *Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που παρακολουθήσατε στο παρελθόν είχαν εξ αποστάσεως, μικτή εκπαίδευση;* 6) *Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση;* 7) *Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν εξ αποστάσεως, μικτή εκπαίδευση;*

Η ανάλυση συσχετίσεων μεταβλητών με την εφαρμογή του t-τεστ έχει σκοπό τον έλεγχο των εξωγενών παραγόντων, δηλαδή των επτά (7) ποιοτικών μεταβλητών, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα της έρευνας. Ως επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε το $p < 0,05$. Από τα αποτελέσματα του ελέγχου t-τεστ δύο ανεξάρτητων δειγμάτων (Two-independent-samplest-test) προέκυψαν οι ακόλουθες στατιστικά σημαντικές διαφορές:

Η προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης, ως εξωγενής παράγοντας, επηρεάζει τη συμπεριφορά των εκπαιδευομένων ως προς τον βαθμό ικανοποίησης και αξιολόγησης της απόκτησης και ανάπτυξης ενεργητικής

μάθησης μέσω του εκπαιδευτικού υλικού ($p < 0,05$), καθώς οι εκπαιδευόμενοι/ες που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης αξιολογούν θετικότερα το εκπαιδευτικό υλικό με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,68, από εκείνους/ες που έχουν προηγούμενη εμπειρία με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,44.

Επίσης η προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης, επηρεάζει τη στάση των εκπαιδευομένων ως προς τον βαθμό ικανοποίησης και αξιολόγησης σε σχέση με τον ρόλο του/της εκπαιδευτή/τριας και συγκεκριμένα με τις κατηγορίες της καθοδήγησης, υποστήριξης και ενθάρρυνσης που παρέχονται προς τους/τις εκπαιδευομένους/ες ($p \leq 0,05$). Διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης αξιολογούν θετικότερα τον/την εκπαιδευτή/τρια με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,76 – 4,79, από εκείνους/ες που είχαν προηγούμενη εμπειρία με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,43.

Τέλος, ο εξωγενής παράγοντας της προτίμησης μελλοντικής παρακολούθησης εξ αποστάσεως και μικτών προγραμμάτων επηρεάζει τη στάση των εκπαιδευομένων ως προς τον βαθμό ικανοποίησης και αξιολόγησης της επίτευξης του σκοπού των προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως ή μικτής εκπαίδευσης ($p < 0,001$), καθώς οι εκπαιδευόμενοι/ες που προτιμούν την παρακολούθηση εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης αξιολογούν θετικότερα την επίτευξη του σκοπού των προγραμμάτων με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,46, από εκείνους/ες που δεν προτιμούν την εξ αποστάσεως και μικτή εκπαίδευση με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,07.

Το ίδιο ισχύει για τη στάση των εκπαιδευομένων και ως προς τις κατηγορίες της εύκολης και φιλικής χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας και της ενθάρρυνση της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευομένων μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ($p < 0,05$), καθώς οι εκπαιδευόμενοι/ες που προτιμούν την παρακολούθηση εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης αξιολογούν θετικότερα το ΣΔΜ (ηλεκτρονική πλατφόρμα) με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,62 – 4,63, από εκείνους/ες που δεν προτιμούν την εξ αποστάσεως και μικτή εκπαίδευση με μέσο όρο συμφωνίας (M.O.) 4,28 – 4,31.

Έλεγχος χ^2

Με την εφαρμογή του ελέγχου χ^2 πραγματοποιήθηκαν συσχετίσεις μεταβλητών με βασικό σκοπό να εξεταστούν οι σχέσεις του ερευνητικού δείγματος και η επιβεβαίωση ή απόρριψη των παρακάτω ερευνητικών υποθέσεων:
1) *Οι κατηγορίες των ηλικιακά νεότερων, των εργαζομένων και των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο, αναμένεται να εκδηλώσουν μεγαλύτερη προτίμηση στη μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης, διότι ενδέχεται να είναι περισσότερο εξοικειωμένοι/ες με τους Η/Υ, τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και την εξέλιξη της τεχνολογίας,*

2) *Η ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και η ελεύθερη πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, αναμένεται να αξιολογηθεί θετικά από το σύνολο των συμμετεχόντων/ουσών. Ωστόσο ενδέχεται να αξιολογηθεί θετικότερα από τις γυναίκες και τους/τις εργαζόμενους/ες, καθώς η καθημερινότητά τους επιβαρύνεται με περισσότερες οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις.*

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 προκύπτει ότι η ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού και η ελεύθερη χρονικά

πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα δεν εμφανίζει στατιστικά σημαντικές διαφορές, καθώς δεν φαίνεται να επηρεάζεται από τη συσχέτιση με το φύλο και την επαγγελματική κατάσταση. **Επομένως, επιβεβαιώνεται το πρώτο μέρος της ερευνητικής υπόθεσης ότι η ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού και η ελεύθερη χρονικά πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα αξιολογούνται θετικά από το σύνολο των συμμετεχόντων/ουσών.**

Ωστόσο, απορρίπτεται το δεύτερο μέρος της συγκεκριμένης ερευνητικής υπόθεσης, που θέλει τις γυναίκες και τους/τις εργαζόμενους/ες, να αξιολογούν θετικότερα την ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού και την ελεύθερη χρονικά πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, επειδή η καθημερινότητά τους επιβαρύνεται με περισσότερες οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις.

Ως επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε το $p < 0,05$ και από τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 προέκυψαν οι ακόλουθες στατιστικά σημαντικές διαφορές:

i. Φύλο

Το φύλο διαφαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευομένων σε σχέση με την προτίμηση της εξ αποστάσεως, μικτής παρακολούθησης προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης ($\chi^2=4,617$, $\beta e=1$, $\Phi i=-0,202$, $p < 0,05$), με τις γυναίκες (56,4%) να εκδηλώνουν μεγαλύτερη προτίμηση στη μελλοντική συμμετοχή και παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης (Πίνακας 3). Το συγκεκριμένο εύρημα μπορεί να συνδυαστεί με την απόρριψη του δεύτερου μέρους της παραπάνω ερευνητικής υπόθεσης και να θεωρηθεί ως μια επιβεβαίωση του ότι οι γυναίκες, ακριβώς επειδή επιβαρύνονται με πολλαπλές καθημερινές υποχρεώσεις, εκδηλώνουν μεγαλύτερη προτίμηση στην παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης, τα οποία προσφέρουν διευκόλυνση και ευελιξία σε σχέση με τον χώρο, την ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού και την ελεύθερη χρονικά πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Πίνακας (συνάφειας) 3: Επιθυμητή εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση ανά φύλο

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση;	Φύλο	
	Άνδρας	Γυναίκα
Ναι	36,2%	56,4%
Όχι	63,8%	43,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%

*N=113, $p=0.032$

ii. Ηλικία

Τα επόμενα δύο ευρήματα καταγράφουν **ότι η ηλικία φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευομένων τόσο σε σχέση με την προτίμηση της παραδοσιακής/δια ζώσης ($\chi^2=19,598^a$, $\beta e=6$, $\Gamma a m m a=-0,496$, $p < 0,001$), όσο και με την προτίμηση της εξ αποστάσεως, μικτής παρακολούθησης προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης ($\chi^2=13,813^a$, $\beta e=6$, $\Gamma a m m a=0,322$, $p < 0,01$). Έτσι, οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες επιθυμούν τη μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης εκπαίδευσης (Πίνακας 4), ενώ οι ηλικιακά νεότεροι/ες επιβεβαιώνουν την ερευνητική υπόθεση,**

εκδηλώνοντας μεγαλύτερη προτίμηση στη μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης (Πίνακας 5).

Πίνακας (συνάφειας) 4: Επιθυμητή παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση ανά ηλικία

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση;	Ηλικία						
	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55 +
Ναι	75,0%	47,4%	75,0%	93,8%	80,0%	100,0%	100,0%
Όχι	25,0%	52,6%	25,0%	6,3%	20,0%	0,0%	0,0%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*N=113, p=0.000

Πίνακας (συνάφειας) 5: Επιθυμητή εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση ανά ηλικία

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση;	Ηλικία						
	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55 +
Ναι	50,0%	68,4%	55,0%	31,3%	55,0%	23,1%	11,1%
Όχι	50,0%	31,6%	45,0%	68,8%	45,0%	76,9%	88,9%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*N=113, p=0.007

iii. Εκπαιδευτικό επίπεδο

Τέλος, παρατηρείται ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο τείνει να επηρεάζει τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευομένων σε σχέση με την προτίμηση της παραδοσιακής/διά ζώσης ($\chi^2=16,855$, $\beta\epsilon=6$, $\text{Gamma}=0,519$, $p<0,01$), καθώς και με την προτίμηση της εξ αποστάσεως, μικτής παρακολούθησης προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης ($\chi^2=8,190$, $\beta\epsilon=6$, $\text{Gamma}=-0,331$, $p<0,05$). **Τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 θέλουν τους/τις ερωτώμενους/ες με χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο να εκδηλώνουν μεγαλύτερη προτίμηση στη μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης εκπαίδευσης** (Πίνακας 6). Οι ερωτώμενοι/ες με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο επιβεβαιώνουν την ερευνητική υπόθεση, εκδηλώνοντας μεγαλύτερη προτίμηση στη μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως, μικτής εκπαίδευσης (Πίνακας 7).

Πίνακας (συνάφειας) 6: Επιθυμητή παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση ανά εκπαιδευτικό επίπεδο

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν παραδοσιακή/διά ζώσης εκπαίδευση;	Εκπαιδευτικό Επίπεδο						
	Δημοτικό	Γυμνάσιο	Λύκειο	Μετα-δευτεροβάθμια	ΤΕΙ	ΑΕΙ	Μεταπ. Δίπλωμα
Ναι	90,9%	94,4%	78,9%	85,7%	37,5%	33,3%	50,0%

Όχι	9,1%	5,6%	21,1%	14,3%	62,5%	66,7%	50,0%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*N=113, p=0.003

Πίνακας (συνάφειας) 7: Επιθυμητή εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση ανά εκπαιδευτικό επίπεδο

Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που μπορεί να παρακολουθήσετε στο μέλλον επιθυμείτε να έχουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μικτή εκπαίδευση;	Εκπαιδευτικό Επίπεδο						
	Δημοτικό	Γυμνάσιο	Λύκειο	Μετα-δευτεροβάθμια	ΤΕΙ	ΑΕΙ	Μεταπ. Δίπλωμα
Ναι	27,3%	38,9%	43,9%	50,0%	87,5%	66,7%	50,0%
Όχι	72,7%	61,1%	56,1%	50,0%	12,5%	33,3%	50,0%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*N=113, p=0.018

Συμπεράσματα – Συζήτηση

Από τα ευρήματα και την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες/ουσες στην παρούσα έρευνα αξιολογούν πολύ θετικά τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης του ΙΝΕ ΓΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου-Κυκλάδων, ως προς το εκπαιδευτικό υλικό, τον ρόλο του/της εκπαιδευτή/τριας και την ηλεκτρονική πλατφόρμα (ΣΔΜ). Η θετική άποψη και στάση των εκπαιδευομένων ενισχύεται επίσης από τις απαντήσεις τους ως προς την επίτευξη του σκοπού των προγραμμάτων (Μ.Ο. 4,25) και την επίτευξη των προσωπικών τους προσδοκιών (Μ.Ο. 4,44) από τα συγκεκριμένα προγράμματα.

Όπως διαφαίνεται από το σύνολο των αποτελεσμάτων, οι συμμετέχοντες/ουσες διαμορφώνουν θετική άποψη και στάση ως προς την εξ αποστάσεως και μικτή εκπαίδευση, παρά το γεγονός ότι για τους/τις περισσότερους/ες (93,8%) πρόκειται για μια πρωτόγνωρη μορφή εκπαίδευσης, ενώ ελάχιστοι/ες (6,2%) έχουν παρακολουθήσει στο παρελθόν προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και μικτής εκπαίδευσης. Ωστόσο, παρά τη θετική άποψη και στάση των συμμετεχόντων/ουσών για την εξ αποστάσεως και μικτή εκπαίδευση, φαίνεται να προτιμούν περισσότερο (78,8%) την παρακολούθηση μελλοντικών προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης εκπαίδευσης. Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί με τις έρευνες των Akkoyunlu και Soyly (2008), των Τόκη, Σύψα, Α. Παγγέ και Τ. Παγγέ (2013) και των Σύψα, Λέκκα και Παγγέ (2013). Η τάση αυτή μπορεί να ερμηνευτεί ως μια ένδειξη ανασφάλειας των ερωτώμενων για την εξ αποστάσεως και τη μικτή εκπαίδευση, ακριβώς διότι δεν αποτελεί μια διαδεδομένη στην εφαρμογή της μορφή εκπαίδευσης.

Τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων/ουσών σε σχέση με την επιλογή της παραδοσιακής/διά ζώσης ή της εξ αποστάσεως και της μικτής εκπαίδευσης φαίνεται να επηρεάζουν το φύλο, η ηλικία και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, οι γυναίκες (56,4%) εκδηλώνουν μεγαλύτερη προτίμηση από ό,τι οι άνδρες (36,2%), για μελλοντική συμμετοχή και παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης. Οι μεγαλύτεροι/ες ηλικιακά συμμετέχοντες/ουσες φαίνεται να εκδηλώνουν μεγαλύτερη προτίμηση στη μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης παραδοσιακής/διά ζώσης εκπαίδευσης, ενώ οι συμμετέχοντες/ουσες μικρότερης ηλικίας φαίνεται να προτιμούν την παρακολούθηση

προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης. Τέλος, όσο υψηλότερο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο των συμμετεχόντων/ουσών τόσο μεγαλύτερη φαίνεται να είναι η διάθεση για μελλοντική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης. Ειδικότερα σε σχέση με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού, του ρόλου του/της εκπαιδευτή/τριας και του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (ΣΜΔ), αναφέρονται τα ακόλουθα:

I. Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού

Η ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού έχει τον υψηλότερο μέσο όρο (Μ.Ο. 4,95) από το σύνολο των ερωτήσεων κλίμακας ικανοποίησης της έρευνας. Όπως διαφαίνεται, οι συμμετέχοντες/ουσες, ανεξάρτητα από το φύλο ή την επαγγελματική τους κατάσταση, κρίνουν ότι η ελεύθερη επιλογή ρύθμισης του χρόνου μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού αποτελεί το θετικότερο στοιχείο των προγραμμάτων/επιμόρφωσης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης, καθώς τους/τις διευκολύνει να ρυθμίζουν και να καθορίζουν τον προσωπικό τους χώρο και χρόνο μελέτης και να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό που βρίσκεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα. Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί με την έρευνα του Τσιπιανίτη (2008), ενώ αντίστοιχα ευρήματα προκύπτουν και επιβεβαιώνονται στις έρευνες των Δαούση (2012), Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013), Βουζαζάκη και Γεωργιάδη (2013) και των Λιναρδάτου και Παπαδάκη (2013).

Οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν ικανοποιημένοι/ες από τις ασκήσεις αξιολόγησης και θεωρούν ότι τους/τις βοήθησαν στην κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού (Μ.Ο. 4,53) και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης (Μ.Ο. 4,45). Στην έρευνα του Σωτηριάδη (2011) οι εκπαιδευόμενοι/ες εμφανίζονται εξίσου ικανοποιημένοι/ες από την ανάπτυξη στοχαστικής σκέψης. Αντίθετα, στην έρευνα των Ζήκου και Σπανακά (2013), οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν αρνητική στάση ως προς την αξιολόγηση, θεωρώντας ότι δεν ήταν κατάλληλος ο σχεδιασμός και η λειτουργία των γραπτών εργασιών.

Ως προς την απόκτηση και την ανάπτυξη νέων γνώσεων (Μ.Ο. 4,52) και ενεργητικής μάθησης (Μ.Ο. 4,52), οι συμμετέχοντες/ουσες δηλώνουν ικανοποιημένοι/ες, ενώ παρατηρείται ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης αξιολογούν θετικότερα το εκπαιδευτικό υλικό και την ανάπτυξη ενεργητικής μάθησης. Εξίσου ικανοποιημένοι/ες εμφανίζονται οι εκπαιδευόμενοι/ες ως προς την καταλληλότητα (Μ.Ο. 4,35), την κατανόηση (Μ.Ο. 4,35) και την επάρκεια (Μ.Ο. 4,37) του εκπαιδευτικού υλικού. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συμφωνούν με την έρευνα του Τσιπιανίτη (2008) και με την έρευνα των Ζήκου και Σπανακά (2013).

Οι συμμετέχοντες/ουσες στην παρούσα έρευνα αξιολογούν πολύ θετικά την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού, ενώ διαφαίνεται ότι υπήρξε ισχυρή αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων με το εκπαιδευτικό υλικό, καθώς αναπτύχθηκε κριτική σκέψη, ενεργητική μάθηση και αποκτήθηκαν νέες γνώσεις. Το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης δεν φαίνεται να συμφωνεί με την έρευνα των Ζήκου και Σπανακά (2013), όπου οι εκπαιδευόμενοι/ες δηλώνουν ότι δεν υπήρξε η αναμενόμενη αλληλεπίδραση του εκπαιδευτικού υλικού μ' εκείνους/ες.

II. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας

Οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι/ες από την ενθάρρυνση του/της εκπαιδευτή/τριας για τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων, ως προς την ανάπτυξη δημόσιου διαλόγου (Μ.Ο. 4,79) και την προώθηση της συνεργατικής μάθησης (Μ.Ο. 4,79). Το ίδιο ικανοποιημένοι/ες εμφανίζονται για την ανάπτυξη προσωπικής επικοινωνίας του/της εκπαιδευτή/τριας με τους/τις

εκπαιδευομένους/ες μέσω της αξιολόγησης της προόδου τους (Μ.Ο. 4,78) και την ανατροφοδότηση (Μ.Ο. 4,79).

Οι απόψεις και στάσεις των εκπαιδευομένων της παρούσας έρευνας συμφωνούν με τα ευρήματα της έρευνας των Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013) και συμφωνούν εν μέρει με τα αποτελέσματα της έρευνας των Ζήκου και Σπανακά (2013), όπου οι συμμετέχοντες/ουσες δηλώνουν ικανοποιημένοι/ες από την επικοινωνία τους με τον/την εκπαιδευτή/τρια, ωστόσο εκφράζουν την επιθυμία για περισσότερη επαφή, έστω και με φυσική παρουσία. Από την άλλη πλευρά, εκφράζουν τη δυσαρέσκεια τους ως προς τη μερική έλλειψη ανατροφοδότησης στις ασκήσεις αξιολόγησης.

Σε υψηλά επίπεδα αξιολογούνται από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στην παρούσα έρευνα ο υποστηρικτικός (Μ.Ο. 4,77), ενθαρρυντικός (Μ.Ο. 4,74) και καθοδηγητικός (Μ.Ο. 4,74) ρόλος των εκπαιδευτών/τριών. Παράλληλα, παρατηρείται ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης αξιολογούν θετικότερα τον/την εκπαιδευτή/τρια από εκείνους/ες που είχαν προηγούμενη εμπειρία. Εξίσου υψηλά αξιολογείται και η επάρκεια της χρήσης εκπαιδευτικών τεχνικών και δραστηριοτήτων της εκπαίδευσης ενηλίκων (Μ.Ο. 4,71).

Όπως προκύπτει από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, η θετική στάση των εκπαιδευομένων της παρούσας έρευνας συμφωνεί με τα αποτελέσματα των ερευνών των Λιοναράκη και Παπαδημητρίου (2002), των Βλάχου και Μπιγλάκη (2013) και του Σωτηριάδη (2011). Αντίθετα, στις έρευνες του Τσιπιανίτη (2008) και των Φράγκου, Δαούση και Λαζαρόπουλου (2013) προκύπτει η υποβάθμιση του ρόλου του/της εκπαιδευτή/τριας από τους/τις εκπαιδευομένους/ες και η ανεπάρκεια της παρουσίας των εκπαιδευτών/τριών.

Καταληκτικά, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, συνολικά οι εκπαιδευόμενοι/ες αξιολογούν πολύ θετικά το ρόλο του/της εκπαιδευτή/τριας των προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης εξ αποστάσεως/μικτής εκπαίδευσης. Οι απόψεις και οι στάσεις που διαμορφώνουν οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα για την ποιότητα των εκπαιδευτών/τριών και την υποστήριξη τους ως προς τους εκπαιδευομένους/ες, καταγράφονται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Καθώς επίσης εκτιμάται ότι επιτεύχθηκε η αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων με τον/την εκπαιδευτή/τρια, παρά την έλλειψη της φυσικής του παρουσίας.

III. Σύστημα διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ)

Ως προς την αξιολόγηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (ΣΔΜ), οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα φαίνονται πολύ ικανοποιημένοι/ες (Μ.Ο. 4,75) από την επάρκεια του φορέα ΙΝΕ ΓΣΕΕ στην τεχνική υποστήριξη για την επίλυση προβλημάτων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (ΣΔΜ). Οι εκπαιδευόμενοι/ες βρίσκουν επίσης την ηλεκτρονική πλατφόρμα (ΣΔΜ) φιλική (Μ.Ο. 4,46) και εύκολη (Μ.Ο. 4,43) στη χρήση της, ενώ θεωρούν ότι η ηλεκτρονική πλατφόρμα (ΣΔΜ) ενθαρρύνει την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων καθ' όλη τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διαδικασίας (Μ.Ο. 4,45). Οι απόψεις και στάσεις των εκπαιδευομένων ως προς τη φιλικότητα, την ευκολία και την ενεργητική συμμετοχή στην ηλεκτρονική πλατφόρμα φαίνεται να διαφοροποιούνται σε σχέση με την προτίμηση των εκπαιδευομένων στην εξ αποστάσεως και μικτή εκπαίδευση. Παρατηρείται, δηλαδή, ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες που προτιμούν την παρακολούθηση εξ αποστάσεως και μικτής εκπαίδευσης αξιολογούν θετικότερα την ηλεκτρονική πλατφόρμα (ΣΔΜ) από εκείνους/ες που δεν προτιμούν την εξ αποστάσεως και μικτή εκπαίδευση. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/ες εκδηλώνουν την ικανοποίησή τους ως προς τη συμβολή της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (ΣΔΜ) στην επικοινωνία μεταξύ του/της εκπαιδευτή/τριας

και των εκπαιδευομένων (Μ.Ο. 4,33) και στην επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευομένων (Μ.Ο. 4,26).

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συμφωνούν με τα αποτελέσματα των ερευνών των Neto και Amaral (2007), του Τσιπιανίτη (2008), των Ζήκου και Σπανακά(2013), των Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013) και των Βουζαζάκη και Γεωργιάδη (2013).

Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, οι εκπαιδευόμενοι/ες αξιολογούν θετικά τη χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (ΣΔΜ), καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας στα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης μικτής εκπαίδευσης, προάγοντας την επικοινωνία, την αλληλεπίδραση και την ενεργητική συμμετοχή, ενώ, όπως προκύπτει, η χρήση νέων μορφών εκπαίδευσης και μάθησης χαρακτηρίζεται ωφέλιμη για τους/τις εκπαιδευομένους/ες.

Βιβλιογραφία

- Akkoyunlu, B., & Soyulu, M.Y. (2008). A study of Student's Perceptions in Blended Learning Environment Based on Different Learning Styles. *Educational Technology & Society*, 11 (1), 183-193.
- Βλάχος, Η. & Μπιγιάκη, Ν. (2013). Η αναγνώριση του εκπαιδευομένου ως μαθησιακή οντότητα: Περίπτωση μελέτης το πρόγραμμα μικτής μάθησης της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΜ) και του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης (ΙΔΕΚΕ). Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 4, Μέρος Α, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σσ 183-193). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Βουζαζάκης, Γ. & Γεωργιάδη, Ε. (2013). Η χρήση της πλατφόρμας Moodle ως εργαλείο για την εξ αποστάσεως επιμόρφωση καθηγητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Κρήτης. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 4, Μέρος Α, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σσ. 114-127). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (Ν. Παπαγεωργίου, Επιμ. Εκδ. & μετάφρασης). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Δαούσης, Δ. (2012). *Σχεδίαση, ανάπτυξη, υλοποίηση και αξιολόγηση ενός συστήματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: Μελέτη περίπτωσης του συστήματος Moodle, για την υποστήριξη της ΘΕ ΠΛΗ 37 του ΕΑΠ*. (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα.
- Ζήκου, Κ. & Σπανακά, Α. (2013). Επιχειρησιακή Κατάρτιση από Απόσταση: Κίνητρα και εμπόδια που οδηγούν στη διαμόρφωση ενός μοντέλου εξ ΑΕ επιχειρησιακής κατάρτισης μέσα από τη μελέτη περίπτωσης των ΚΕΚ-ΕΛΤΑ. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 2, Μέρος Α, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σσ. 1-14). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Κόκκος, Α. (2005). Σχέσεις ανάμεσα στη Διά Βίου Μάθηση, την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση Ενηλίκων. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), 3^ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές (σσ. 368-379). Αθήνα: Προπομπός.
- Λιναρδάτου, Χ. & Παπαδάκης, Σ. (2013). Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας μέσω μικτής μάθησης στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) Αχαρνών. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 4, Μέρος Α, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σσ. 169-177). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Λιοναράκης, Α. & Παπαδημητρίου, Δ. (2002). *Συγκριτική Μελέτη Ανοικτής εξ Αποστάσεως & Συμβατικής Εκπαίδευσης: Προκαταρκτικά Δεδομένα της Ποιότητας της Μαθησιακής Εμπειρίας*. Ανακτήθηκε στις 30-03-2016 από το δικτυακό χόρο: <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe244.pdf>.
- Μπίκος, Κ. & Τζιφόπουλος, Μ. (2013). Η επαγγελματική ανάπτυξη των σύγχρονων εκπαιδευτικών: Μοντέλο εφαρμογής της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 4, Μέρος Α, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σσ. 60-77). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

- Neto, P. & Amaral, M. (2007). CAAD και e-learning: μια μικτή προσέγγιση. Ανακτήθηκε στις 21-03-2016 από το δικτυακό χώρο: <http://www.openeducationeuropa.eu/en/article/CAAD-and-e-learning%3A-a-blended-approach>.
- Σύψας, Α., Λέκκα, Α. & Παγγέ, Τ. (2013). Μάθηση από απόσταση με σύγχρονα μέσα και διά βίου μάθηση, προτιμήσεις εκπαιδευτικών. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 6, Μέρος Β, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σ.σ. 13-20). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Σωτηριάδης, Δ. (2011). Αλλαγή αντίληψης και στάσης ενήλικων μαθητών, στο μάθημα της πληροφορικής, με τη βοήθεια της Πλατφόρμας Moodle. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 6^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Μέρος Α, 4-6 Νοεμβρίου 2011 (σ.σ. 174-192). Λουτράκι: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Τόκη, Ε., Σύψας, Α., Παγγέ, Α. & Παγγέ, Τ. (2013). Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 2, Μέρος Α, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σ.σ. 27-35). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Τσιάτσος, Θ. (2015). *Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα Διαδικτύου*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Τσιπιανίτης, Δ. (2008). *Αξιολόγηση προγράμματος ασύγχρονης τηλεκατάρτισης μέσα από τη διερεύνηση των απόψεων και των στάσεων των εκπαιδευομένων*. Ανακτήθηκε στις 28-03-2016 από το δικτυακό χώρο: <http://www.academia.edu/10183282>.
- Φράγκου, Ο., Δαούσης, Δ. & Λαζαρόπουλος, Σ. (2013). Αξιοποίηση του LAMS για τη σχεδίαση διαδικτυακών δραστηριοτήτων: στάσεις φοιτητών σχετικά με το ρόλο του εκπαιδευτή και τις κατηγορίες εργαλείων LAMS. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 7^ο Συνέδριο για την Ανοικτή & την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος 6, Μέρος Β, 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σ.σ. 134-142). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Χατζηδήμου, Κ. & Σταμοβλάσης, Δ. (2014). *Εκπαιδευτική έρευνα και διδακτική της γλώσσας. Εφαρμογή των αρχών της ποσοτικής και ποιοτικής μεθοδολογίας στο ερευνητικό πεδίο της διδακτικής της γλώσσας*. Αθήνα: Διάδραση.

¹ Το παρόν άρθρο βασίζεται στη διπλωματική εργασία με θέμα «Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης και μάθησης – Θεωρητική ανάλυση και εμπειρική διερεύνηση» (2016) που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης» του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΤΕΠΑΕΣ) του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Επιβλέπουσα της διπλωματικής εργασίας ήταν η κα. Χρυσή Βιτσιλάκη, καθηγήτρια ΤΕΠΑΕΣ του Πανεπιστημίου Αιγαίου και μέλη της τριμελούς επιτροπής ήταν ο κ. Κωνσταντίνος Τσολακίδης, καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) του Πανεπιστημίου Αιγαίου και ο κ. Αλιβίζος Σοφός, καθηγητής του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου.